

Bokmeldinger

Missionstheologie av Horst Bürkle. W. Kohlhammer 1979. 212 s.

Gjennom sin virksomhet som professor i religions- og misjonsvitenskap ved Universitetet i München, men også — og ikke minst — gjennom sine bøker og artikler har *Horst Bürkle* markert seg som en av Vest-Tysklands ledende misjonstenkere i vår tid. Han har bl.a. skrevet en fremstilling av religions- og misjonsvitenskapen, en innføring i religionenes teologi og en undersøkelse av problemet «religion og sekularisering», — og han har redigert publikasjoner av stor betydning for forståelsen av de forsøk som gjøres i retning av å utforme en selvstendig, stedefen teologi henholdsvis i India, Afrika, og Papua/Ny Guinea.

Misjonsoppdraget, hevder Bürkle, er på samme tid ubetinget og betinget, dvs. universalt og historisk. Hva det siste angår, definerer han, i tilslutning til Bengt Sundkler, dette oppdrag som «oversettelse» resp. som «grenseoverskridelse». Det er forkynnelsen av evangeliet på nye språk og i nye områder det gjelder, men på en slik måte at det settes i relasjon til religionene og til samfunns- og kulturformene hos de folk det vender seg til. Misjon er misjon i kontekst. «Erst wo dieses Umfeld mitbeteiligt wird, kann von der neuen Wirklichkeit gesprochen werden, die der Glaube für den einzelnen bedeutet. Die Sinnesänderung ist die Voraussetzung für einen Prozess, der selber nicht mehr punktuell und momentan ist. Er

vollzieht sich ganz unter den Bedingungen des Afrikaner- oder Inderseins» (s. 99).

Som denne definisjon av misjonsoppgaven viser, er det for Bürkle viktig å søke sammenhengen, å fremheve helheten. Det er *integral* misjonsforståelse han går inn for. Hans bok er et energisk forsøk på å forene og holde sammen, i skapende spenning, teori og erfaring, refleksjon og fromhet. I sin omtale av den moderne misjonsbevegelse f.eks. gir han full honnør til misjonssekskapene som eksponenter for karmatisk initiativ og frivillig tjeneste. Det prinsipielt riktige er imidlertid at *kirken* er misjonens subjekt, dvs. kirken som kirke og kirken som helhet. For misjonen er, som det et sted sies, «det mest pregnante uttrykk for kirkens oppdragsbevissthet» (s. 21), med andre ord for kirken som bærer av et budskap av enestående og avgjørende betydning for alt som menneske heter. Som i kirkens virksomhet i det hele må også i misjonen det spontane og det institusjonelle gå hånd i hånd.

Om forholdet mellom forkynnelse og tjeneste, dette spørsmål som har vært så ivrig debattert, har Bürkle kloke ord å si. Misjonens anliggende er ikke «sosiologisk frelse». Misjonen kan ikke være bestemt av en fremskrittsideologi som har menneskets menneskelighet som eneste motiv og mål. Misjonen, som eksponent for «religion i Jesu navn», må nødvendigvis få følger også for det menneskelige fellesskap (nestekjærlighet, sosial rettferdighet osv.), men utgangs- og orienteringspunktet er den

kristne åpenbaring og den kristne tro. «Die humanen Dienstleistung der Mission sind einzig und allein in ihrem Bezug auf den Dienstauftrag der Kirche als ganzer zu verstehen und zu rechtfertigen» (s. 130).

Som misjonsteolog og luthersk kirke-mann anlegger Bürkle konsekvent *øku-meniske* synspunkter på sitt «stoff». Det er Jesu Kristi kirke på jorden han hele veien har i tanke. Ut fra den felles tro og det felles liv kan han ikke akseptere en polarisering mellom «evangelikale» (konservative evangeliske) og «økumenikere» (Kirkenes Verdensråd), — en terminologi som, uten at det direkte sies, er ikke bare upresis, men misvi-sende.

Et uttrykk for Bürkles integrale misjonsforståelse er også at han, i likhet med en rekke andre misjonstenkere, gjør gjeldende at kirken står overfor en kristningsoppgave også i Vesten, for så vidt som samfunns- og kulturlivet her i stadig større utstrekning er blitt sekularisert. En understreker imidlertid den ulikhet i *forutsetninger* for løsningen av det store oppdrag som foreligger henholdsvis i Europa/Amerika og Asia/Afrika. Og han advarer i denne forbindelse mot en bruk av ordet «misjon» som kan føre til at det mister sitt spesifikke innhold.

Dagens — og enda mer morgendagens — misjonær må være fullt teologisk kvalifisert, skriver Bürkle. Men han må også gjennomgå en spesiell forberedelse til misjonær-tjenesten, og denne kan best bli gitt i form av tillegg til «den normale presteutdannelse». Når det gjelder virkeliggjørelsen av kallet, er det frem for alt kristelig ydmykhet og kristelig tjenersinn det spørres om. Siktepunktet for gjerningen må, om mulig i enda høyere grad enn i tidligere tider, være apostelens ord: «Vi forkynner ikke oss selv, men Jesus Kristus som Herre og oss som tjenere for

dere — for Jesu skyld» (2. Kor. 4, 5). Den kritikk som misjonæren må tåle i våre dager, er teologisk legitim bare ut fra *dette* kriterium. Misjonæren må bedømmes ut fra sin primære funksjon som sendebud i Kristi sted. Å spørre, slik det stadig gjøres idag, om misjonæren har bidratt til bekjempelse av kolonistyret eller bevaring av den stedegne kultur, kan i og for seg være berettiget, men rammer ikke selve saken. Vår kritikk må være diktert av den samme forpliktethet på budskapet og tjenesten som de som virket før oss, var det. Bare på denne måte kan den føre til dypere forståelse og større lydighet.

Bürkles bok er siste bind i samleverket «Theologische Wissenschaft», utgitt av det kjente forlag W. Kohlhammer (Vest-Tyskland). Misjonsteologien, hevder forf., er «ein Modus jeder theologischen Arbeit». Dens gjenstand er «den die Grenzen der bisherigen Christentumsgeschichte überschreitenden Prozess, der dem universalen Wesen der christlichen Sache allein entspricht» (s. 9). Det er viktig, ja, avgjørende for misjonen å besinne seg på sitt teologiske grunnlag, og tilsvarende for teologien å være seg bevisst sin misjonsdimensjon. Misjonsvitenskap utgjør, sammen med religionsvitenskap, et selvstendig fagområde, men den kan løse sin oppgave rett bare i dialog med de andre teologiske disipliner og med kirkens liv og virksomhet i det hele. Studiet av misjonen yder teologien verdifulle tjenester. Det beriker og utfordrer den gjennom konfrontasjon med andre spørsmålsstillinger, bestemt av andre livsformer og eksistensmonstre enn de som den hjemlige kulturkontekst stiller dem overfor.

Denne anmeldelse har med hensikt tatt form av et referat. Når de obligatoriske *kritiske* bemerkninger glimrer ved sitt fravær, er grunnen ganske enkelt at anmelderen i alt vesentlig identifiserer

seg med de synsmåter og holdninger boken gir uttrykk for. Bürkles fortrolighet med den misjonsvitenskapelige litteratur, slik den gjenspeiler seg i litteraturfortegnelsen, er imponerende. Noteapparatet er meget godt, og registeret særdeles nyttig.

Bürkles fremstilling av misjonsteologien har en strengt vitenskapelig form, med bl.a. maksimal bruk av «tekniske» ord og uttrykk. Av denne grunn vil vel flere finne lesningen av den noe anstrengende. Men de som virkelig vil fordype seg i dette verk, vil bli rikt belønnet.

O. G. Myklebust

Malcolm Muggeridge; *Moder Teresa av Calcutta*. Til norsk ved Agnes Varen Ugland (Something beautiful for God), Luther Forlag 1979, 167 s. ill.

Mor Teresa er en betagende skikkelse. Den som fikk oppleve denne enkle kvinnen på nært hold under utdelingen av Nobels fredspris i Oslo, vil uten tvil bevare minnet om en trossterk og varm personlighet, et helstøpt menneske av uvanlig format. Denne kvinnen med det karismatiske trosmot fikk en stor del av den representative forsamling av politikere og diplomater i Universitetsaulaen i Oslo til å fremsi Frans av Assisis bønn. For min egen del gjorde besøket i hennes dødshus for utstøtte i Calcutta også et uutslettelig inntrykk på meg. Man griper derfor med iver bøker om henne.

Muggeridge's bok gir atskillig på de få sidene, både av fakta og atmosfære. Her gis en kronologisk oversikt som riktignok stanser med tildelingen av Johannes XXIII's fredspris 6. januar 1971. Minst like verdifull er gjengivelsen av Vedtekter for «Den internasjonale sammenslutning av Moder Teresas Medarbeidere» tilsluttet Kjærlighe-

tens misjonærer. Vedtektene er i stor grad bygget på Mt. 25, 35 ff. og Frans av Assisis bønn.

Det mest verdifulle ved boken synes jeg er de ca. 12 sidene med sitater med Mor Teresa og den lange samtalen med henne fra 1969. Her får man vite atskillig om den pavelige kongregasjon Kjærlighetens misjonærer. Hun åpnet sitt første «Home for dying Destitutes» i Calcutta, opprinnelig et hvilested for alle som besøkte Kali-tempelet. På de første 17 årene samlet Mor Teresas østre opp over 23.000 døende utstøtte fra Calcuttas gater. Omkring halvparten døde ganske snart. Men som en av dem sa: «I have lived like an animal, but here I can die like an angel».

Mor Teresa er en enkel sjel, men flere av hennes ord er perler: «Kjærligheten er en frukt som kan høstes til alle tider, og som er innen rekkevidde for enhver hånd»... «Det er ikke mulig å engasjere seg i det direkte apostolat (dvs. misjonsgjerningen) uten at man er en bønnens sjel»... «Jo mer vi mottar i stille bønn, jo mer kan vi gi av handling i våre liv»... «Sann hellighet består i å gjøre Guds vilje med et smil». ..«Alt kommer fra Kristus og sakramentet.»

Mutter Teresa, Worte der Liebe (ed. Malcolm Muggeridge, A Gift for God, Lond. 1975), Freiburg im B. 1977, 128 s.

Dette er en liten samling med aforismer, bønner, brev og små taler av Mor Teresa. Det dreier seg for en del om overlapping med den foregående boken og bekrefter det inntrykket den gir. Men i sær brevene røper Mor Teresas glade sans for humor. Og i enkelte avsnitt forteller Mor Teresa episoder som kaster lys over hennes arbeid og henne selv. Å lese denne boken er å få en time i «Barmhjertighetens geografi», som en kapitteleverskrift ly-

der. Det er ellers verd å merke seg at denne kvinnen med den uhyre krevende arbeidsdagen regner med at man skal bruke minst en halv time hver morgen og minst en time hver aften til bønn. Men man kan også se mens man arbeider. For arbeidet stanser ikke bønnen, og bønnen stanser ikke arbeidet.

Desmond Doig, Mutter Teresa. Ihr Leben und Werk in Bildern, Herder, Freiburg im B., 1977, 187 s., ill.

Dette er noe langt mer enn en bildekalvaskade der 20 fremragende farvefotos og 54 sort/hvitt bilder levendegjør beretningen om Mor Teresas arbeid i Calcutta. Boken utfyller de to foregående bøkene både med detaljer og med opplysninger frem til juni 1977. Tilsammen danner tekst og fotografier et rystende og betagende bilde av «Kjærlighetens misjonærer.»

N.E.B.-H.